

ЖЫДЧЫЦЕ БЕЛАРУСА

Выходзіць тро разы ў тыдзень.

№ 8.

Вільня. Субота, 3-га кастрычніка 1925 г.

Год I.

Ад Рэдакцыі.

№ 7 „Жыцьця Беларуса“ з 9 верасня быў сканфіскаваны Камісарам Ураду на м. Вільню за надрукаванье ў ім перадавіцы пад загалоўкам „Крысталізацыя нацыі“ і верша Янкі Купалы пад загалоўкам „Поэта і цэнзор“, напісанага ў 1919 годзе і пасьвячонага няйстнучай у Польшчы папярэдняй цэнзуры...

Канфіскацыя гэтая зышлася з рэарганізацыяй нашае газэты і зменай кіраўніцтва яе, што і было прычынай лішне доўгага перарыву ў выхадзе газэты.

Узнайляючы нашу часопіс, адзначаем, што склад Рэдакцыі яе папоўніўся новымі фаховымі сіламі, што дало нам магчымасць звязаць больш увагі на такую важную галіну нашага эканамічнага жыцьця, як **сельская гаспадарка**. Пачынаючы ад гэтага нумара, уводзіцца стала **Сельска - Гаспадарчы Аддзел**, друкаваны раз у месяц на асобных аркушах.

Радзім нашым падпішчыкам захоўваць гэтых аркушы, друкаваны ў кніжным фармаце, каб з іх за год злажылася цэлая кнішка.

Заклікаем наших гаспадароў - аграномаў, пчаляроў, агароднікаў, садоўнікаў і інш., каб не адмовіліся прылажыць сваю руку да разьвіцьця гэтага аддзелу і пастаноўкі яго на належную вышыню.

Неспадзяванкі.

Хто за апошнія тыдні, як ня выходзіла наша газэта, ня чытаў ніякіх газет і не сачыў за палітычным жыцьцём, таму пададзеная ў гэтым нумары весткі з „вялікага съвету“ могуць паказацца зусім непадобнымі да веры.

Запрауды-ж: немагчыма прадставіць себе, каб Брыян, Чэмбэрлен і... Штрэзман маглі засесьці за адзін стол і супольне радзіць аб... захаваныні вечнага міру ў Эўропе! Аднак, гэта—факт.

Немагчыма паверыць, каб чэхі, „найварнейшыя вызнаўцы славянскае еднасці“ і „найшчырэйшыя прыяцелі“ Францыі, маглі пагадзіцца з немцамі і зрачыся францускае апекі. Аднак, і гэта факт.

Яшчэ больш немагчымым здавалася-бы, каб польская прэса пяяла хвалебныя гімны тым, каго яшчэ ўчора інакш не называла, як „чырвонымі катамі“ і другімі пекнімі словамі ў гэтым родзе,—ды каб польскі ўрад так ветліва прымаў у сваіх сталіцах аўтара ўсіх рэзкіх проціпольскіх выступленій ССРР, Чычэрына. Аднак, і гэта факт...

„Wiele ten moze, kto musi“,—кажа польская прыказка. Так і тут: усе гэтыя непадобныя да веры факты зьяўляюцца вынікам мусу.

Узяць хоць-бы палажэнье Польшчы. На міжнародавай арэне палажэнье яе—вельмі незавіднае. Каб забяспечыць свой уласны быт ад нямецкіх пагрозаў, Францыя адступілася ад Польшчы, пакідаючы яе уласнаму яе лёсу. І вось, апнуўшыся паміж молатам і кавадлам—паміж ССРР і Нямеччынай, з якімі ў Польшчы ёсьць дужа паважныя „дыферэнцыі“,—польская палітыка мусіць шукаць паразуменія з адным з двух магутных суседзяў, каб не папасці пад удары абодвух.

Іншае пытаньне, ці ССРР з свайго боку адчувае патрэбу польскую дружбу. Праўда, многа мілыя слоў было сказана Чычэрыным за банкетным столом, за якім гасці ў яго так хлебасольна ў Варшаве польскі ўрад. Але... праста з-за стала п. Чычэрым паехаў у Бэр-

лін, дзе мае адбыцца доктарская, а мо' і яшчэ якая іншая „консультация“...

Варшаўская візыта Чычэрына—гэта факт, які павінен звязаць на сябе асаблівую ўвагу перадусім беларускага грамадзянства, паскольку можна гаварыць аб *фэальных выніках* сказанных у Варшаве слоў. Згода і прыязнь між Польшчай і ССРР—рэч дужа добрая сама па сабе, але, на жаль, яна будавалася дагэтуль беларускім коштам. Падзел Беларусі, які так цяжка адбываецца на эканамічным і культурным жыцьці Заходняе Беларусі, — гэта-ж цана польска-расейскага міру, падпісанага пяць гадоў назад у Рызе. Ці так будзе і далей?

Аб чым на канфэрэнцыях у Варшаве гаварылі між сабой п.п. Чычэрын і Скышынскі, — мы пакуль-што ня ведаем. Судзячы з газэт, на гэтых канфэрэнцыях была гутарка аб tym, каб пастановы рыжскага трактату, астаўшыся дагэтуль мёртвай літэрай, былі праведзены ў жыцьцё. Але адным з такіх мёртвых, няздзейсненых параграфаў міравога трактату зьяўляеца артыкул VII, у якім гаворыцца аб забяспечанні Польшчай правоў беларускага насялення... Ці і аб гэтым гаварыў з п. Скышынскім прадстаўніком ССРР?

Адказ на гэтае пытаньне дадуць найбліжэйшыя дні. Бо-ж навет Тугуттаўска-Грабскі закон аб беларускіх школах ужо другі год не праводзіцца ў жыцьцё, і з пачаткам сёлетняга школьнага году ўрад не адчыніў ніводнае ня толькі беларускае, але і ніводнае польска-беларускае школы, а апошняя беларуская пачатковая школа ў Вільні фактычна ліквідуецца дарогай перакідання яе з цэнтра мэста на акраіну—за некалькі вёрст... Беларускія газэты ўсьцяж перасьледуюцца за іх „антыпаньтвасць“, хаці суд апраўдывае іх ад гэткіх закідаў (глядзі справу рэдактара Войціка). А лічба арыштаў беларусаў, лічба палітычных працэсаў расце з гадзіны на гадзіну...

Вось-жа, калі ўсё гэтае ня зьменіца ў найбліжэйшыя дні, дык будзе ясна, насколькі паважнымі зьяўляюцца варшаўскія завярэнні аб выпаўненні трактату, насколькі рэальнымі зьяўляюцца рожавыя гороскопы польскагарадавага міру.

Калі якая газэта напіша аб некім няправду, дык пакрыўданыя наслушна мае магчымасць паказаць перад усімі сваю нявінасць, цягнучы рэдактара газэты на суд.

Думаю, што ўсе нашы папярэднікі, пісаўшы аб так-званым „доктару“ Павлюкевічу і ягонай дзеяльнасці, чакалі вызаву іх Павлюкевічам на суд. Чакалі, маючы, натуральна, патрабнія доказы і съведкаў праўдзівасці таго, што аб Павлюкевічу пісалі.

Ведаючы гэта, Павлюкевіч і ня думаў кампрамітавацца на судзе і нікога на суд не цягнуў. Затое ён выдумаў другі спосаб.

У абшарніцкай газэце „Slowo“ Павлюкевіч на-друкаваў вялізарнае пісмо, у якім адказнасць за ўсё, што аб ім, Павлюкевічу, будзе пісацца ў беларускіх непрадажных газэтах, напярод ускладае чамусці на грам. Антона Луцкевіча і, напярод зракаючыся права „абяліцца“ на судзе, пагражае паважанаму беларускаму дзеячу бандыцкай расправай. З гэтай мэтай Павлюкевіч, як нас інфармуе, стала ходзіць з рэвальверам у кішані, маючы на гэта дазвол адпаведнае ўлады.

Як ні цэна для беларускага грамадзянства асона багам. Луцкевіча, папераджаем Павлюкевіча і зайнтэрэсаваныя ўстановы, што ніякія персанальныя пагрозы, скуль бы яны ня йшлі, не перашкодзяць нам выясьняць нашаму народу праўдзівасць аблічча ягоных ворагаў, а такожа кляйміць здраду і прадажнасць.

Цана асобнага нумару 20 грош.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня,
Віленская вул. 12—6. (Wilenska 12. m. 6).
Рэдакцыя адчынена ад 12 да 2 гадз. штодня,
апрача сьвяточных дзен. Адміністр. ад 9 да 3
Падпіска на адзін месяц з дастаўкай да хаты
2 зл. Для заграніцы удвая даражэй.

Перамена адresa 30 гроши.

Няпрынтыя ў друк рукапісы назад не
вяртаюцца. Аплата надрукованага за-
лекшыць ад Рэдакцыі.

Цана абвестак: перад тэкстам 25
грош., сярод тэксту 20 грош. і на 4
стр. 15 гр., за радок пэтыту ў 1 шл.

„Новае Рапальё“?

(Да прыезду Чычэрына ў Варшаву).

Яшчэ большай сэнсацыяй, чым „бэнэшавая неспадзянка“ — бо амаль не *пераварот* у-ва ўсей палітычнай систэме сучаснай Эўропы — зьяўляеца няменш неспадзянкі „прыяцельскі візит“ самаго п. Чычэрына ў Варшаву... Недарма-ж прэса трафна азначыла гэту раптоўна выскочышую „прыязнь“, як „новае—польска-расейскае—Рапальё“*).

Трэба толькі пачытаць, што піша цяпер аб ССРР і аб яго кіраўніку замежнай палітыкі ўся—бяз вынятку—польская прэса, якая яшчэ ўчора была таксама ўся—бяз вынятку—антырасейскай, антыбалашавіцкай, процы камуністычнай!

Трэба пачытаць, якое прыймо прыгатавалі прадстаўніку вялікага ўсходняга камуністычнага Саюзу польскі буржуазны ўрад і польская панская грамадзянства ў Варшаве! Кажуць, быццам гэта было вельмі падобна да таго, як было ў 1914—15 г. калі напуджаныя немцамі польскія пані і паненкі закідалі расейскіх жаўнероў кветкамі і цукеркамі, ды абымалі іх каней.

Але-ж, каб зразумець усю вагу тэй новай дыпляматычнай ігры, якую пачаў п. Чычэрын, і ўсё значэнне „перавароту“, паслушайце тыя афіцыяльныя прамовы, якімі адказаў на захопленыя прывітанні польскай прэсы высокі госьць Польшчы, дык якімі абмяняліся на парадным абедзе абодва міністры дыпляматы.

П. Чычэрын у прамове да журналісту сцвярдзіў, што „эвалюцыя ўсё паляпшаючыхся адносін між ССРР і Польшчай з жыцьцёвай неабходнасцю прыводзіць нарэшце да стварэння трывалай і моцнай прыязні між імі, якая зьяўляеца нязвыклай вагі міжнародным чыннікам“...

Прыязнь гэтае, сказаў ён далей, ня толькі няскіравана ні процы каго, але наадварот—сама зьяўляеца магутным чыннікам міжнароднага міру...

Калі канфлікты між намі так моцна адбіваліся на ўсім палажэнні ў Эўропе, дык ясна-ж, які вялікі ўплыў на ўвесь уклад міжнародавых сілаў і адносін павінна мець трывалася збліжэнне між нашымі дзяржавамі”...

Гэтае збліжэнне, казаў п. Чычэрын, павінна перад усім вырашыць цэлы рад бягучых і канкрэтных спрэчных справаў між намі.

Вось як пералічывае іх п. Чычэрын:

„У першую лінію“ залячае ён „сэрыю спраў, звязаных з Рыжским Трактатам“. Аб гэтых спрахах маюць паказацца „дакладны і падробны перагаворы“**).

Пасыль ідзе „цэлы рад спраў, маючых эканамічны характар. Разгляд гэтых спраў, у сваім натуральным разьвіцьці, павінен будзе прывесці да заключэння тарговага дагавору між ССРР і Польшчай. Побач з тым стаіць найважнейшая для абодвух бакоў справа транзіту. З гэтай мэтай Павлюкевіч, як нас інфармуе, стала ходзіць з рэвальверам у кішані, маючы на гэта дазвол адпаведнае ўлады.

Але, — заканчывае высокі аратар, — усе гэтыя спраvy і задачы могуць быць добра і карысна для абедзвюх старон вырашаны толькі тады, калі між імі будуць панаваць

* У м. Рапальё быў заключаны — у часе Генуэзскай канфэрэнцыі—саюз ССРР з Нямеччынай.

**) А як будзе з арт. VII рыжскага трактату?

зычлівия, прыязнія, спагадная адносіны поўнага ўзаемнага даверия". Устанавіць гэткія адносіны між ССРР і Польшчай тым лягчэй, што ўся палітыка ССРР, напрыклад да народаў усяго ўсходу, абаперта на прынциповыя прызнаныя правоў усіх народаў на нацыянальнае самаразначэнне,—дык нават у найменшай меры не нарушиць яна нікіх інтаресаў і Польскай Дзяржавы.. (а—беларусоў і ўкраінцаў у Польшчы!)

„Што датычыць некаторых труднасцяў, натуральна паўстаўших між нашымі краямі, дык развязанье іх—зусім не немагчыма—пры добрай волі, узаемнай пашане і прыязні".

У нашыя часы, калі на съвеце столькі ўсякіх зародкаў канфліктаў, калі столькі можа раптам выбухнуць непрафадбачаных здарэнняў (!), устанаўленне трывалай палітычнай прыязні між намі мае для абедзвюх старон выняткова важнае значэнне".

На ўрачыстым абедзе ў мін. Скышынска-га—у адказ на кароткую, але вельмі зычлівую прамову гаспадара, абяцаўшага госьцю адказны візит у Москву, п. Чычэрні сказаў вялікую палітычную прамову, у якой яшчэ больш падчыркнуў усё тое, што высказаў перад журналістамі.

Побач з чысленымі кампліментамі (пэўна-ж, што шчырым!) розуму і талентам кіраўніка польскай замежнай палітыкі, п. Чычэрні казаў аб „выдатнай ролі, якую павінна адыграць палітыка гармоніі паміж нашымі абыдвумі краямі для інтаресаў агульнага міру“, аб тым, што абедва краі

„зрабілі важны крок на шляху ўзаемнага даверия“, што „з размоваў з польскім міністрам п. Чычэрні пераканаўся ў „глыбока ічырых мірных імкненіях, ажыўляючых польскую палітыку“, якія зусім адпавядаюць такім-жя імкненіям і ССРР..

ССРР пачаў вялікую працу гаспадарчай адбудовы краю, адбудовы эканамічных адносін з суседзямі, і гэтая эканамічная праца зьяўляецца падставай для ўсталенія між імі добрых і трывалых палітычных адносін.

„Разам з Вамі, нане міністар, мы думаем, што добрая палітычныя адносіны між нашымі краямі зьяўляюцца—чым далей, тым больш важным чыннікам для агульнага міру“.

Вось з якой запраўды-ж „заваротнай“ хуткасцю расцьвітае і дасыпвае, прынамся на языку спрытных і ветлівых дыпляматоў, паразуменіне, збліжэніе, ці можа і саюз між абыдвумі краямі, з якіх першы пабудаваны на панаваныі работнікаў і сялян, а другі—на панаваныі паноў над работнікамі і сялянамі.

Мы яшчэ няраз вернемся да разгляду тэй вялікай дыпляматычнай ігры, якую пачаў талентны кіраўнік замежнай палітыкі Радаў—у новым палітычным флірце з Польшчай...

Але мы заклікаем наших дзяржаўных братоў на той бок кардону—зорка глядзець, каб у гэтай „вялікай ігры“ ня былі прынесены ў ахвяру розныя „дробныя рэчы“, аб якіх ужо раз так добра і быццам „навекі“ дагаварыліся ў Рызе—коштам сваіх „меншых братоў”—абодва „старшыя“—Москва і Варшава...

тых меншасцяў. І літоўскі дэлегат змушаны быў узяць сваю прапазыку назад.

Украінскі дзеяч-эмігрант Петрушэвіч падаў Радзе Лігі пратэст—проці паступаньня Польшчы, не дапускаючай да краю ўкраінцаў-эмігрантаў. Але, зразумела, красамоўства мін. Скышынскага даказала „ўсю наслышнасць гэтага пратасту“.

„Чэха-Славацкая неспадзянка.

Вялікую, але нямілую, сэнсацыю ўва Францыі, горды трумф у Нямеччыне і запраўдане замішанне ў Польшчу выклікаў апошні ражучы і неспадзянкі крок спрытнага кіраўніка чехаславацкай замежнай палітыкі Бэнэша. Нічога нікому з сваіх колегаў з „процінімецкага блёку“ (ані Брыянсу, ані Скышынскому, ані Малай Антаньце) не сказаўшы, мін. Бэнэш, не пасыпешы навет вярнуцца з Жэневы дамоў, запрапанаваў нямецкаму ўраду—заключыць асобны пакт, гарантуючы абыдвым краям іх добрае і мірнае суседства, дык перад усім, зразумела, іх граніцы.

Значынне гэтага кроку—у тым, што ён ня толькі прадбачыць, але ў значайнай меры і стварае сам не-патрэбнасць так-званага „ўсходняга пакту“ (для Чэхіі і Польшчы разам)—пад гарантый Францыі, чаго так дабівалася алошня разам з Польшчай.

Цяпер Польша павінна будзе зрабіць тое-ж са-мае, што зрабіў чехаславацкі міністар, але зрабіць —таксама на сваю руку—сам-на-сам з Нямеччынай, без усялякіх „гарантый“ і бяз „супольнага фронту“ з Чэха-Славакіяй і Францыяй. Іншымі славамі—ніякага супольнага і агульнага „ўсходняга пакту“ ня будзе, і Польша аказалася зусім абасобленай і адзінокай.

Нямецкая прэса кажа, што п. Бэнэш вельмі слушна зрабіў, што парваў з Польшчай, бо справа нямецка-чехаславацкая—зусім ня тое, што нямецка-польская,—дай вязаць іх разам—зусім недарэчна. Паміж Нямеччынай і Чэха-Славакіяй спрэчкі—не аб граніцах, не тэртыярыйныя, а гаспадарчыя, а перад усім датыкаюць палітыкі ўраду Чехаславакіі, адноса да нямецкай меншасці ў краі. Наадварот, —справа польска-нямецкага „пакту“—справа перад усім тэртыярыйная, датычучая грунтоўнага перагляду граніцаў.

Справа Мосулю—пагроза англо-турэцкай вайны.

Яркім доказам бяспільля Лігі зьяўляецца справа англо-турэцкага спору аб Мосуле.

Сыярша пакорная Англіі Рада Лігі запрапанавала даць „мандат“ Англіі на Ірак з Мосулем яшчэ на 25 гадоў. Але Турцыя, відаць, добра ведае,—хочы з прыкладу Галіччыны, што значыць гэты „мандат на 25 гадоў“. Турэцкі дэлегат заяўіў, што мандат Англіі над Мосулем, зголна з Лёзанскім трактатам і пастановай Лігі, ужо скончыўся і на ўсім ашары павінен быць зроблены прадбачаны гэтымі пастановамі плебісціт. У выніку „мірнага пасярэдніцтва“ Лігі Народаў, англійскія баявы флёт высланы да берагоў Турцыі ў Чорнае мора, а Турцыя сцягнула да Мосулю трох корпусаў і пачала падрыхтоўку да плебісціту, вы-кідаючы тысячы хрысціян з усяго спорнага ашару.

Урошце Рада Лігі, як Пілат, умыла руکі ў гэтай справе, аддаўшы яе Міжнароднаму Трыбуналу ў Газе, які да сьнежня мае азначыць „кампетэнцыю“ Рады Лігі.

Вельмі падобна да праўды, што Турцыя, не ча-каючы сънежня, папросту слай возьме тое, што на-лежыць ей і без плебісціту. Даэля гэтага Турцыя ўжо паразумелася з урадам ССРР, які адкрыта заяўіў, што паможа ёй у яе слушнай справе—проці Ан-

гліі. Ці пойдзе Англія на вайну з Турцыяй (і з ССРР), ня ведаем. Але што, калі пойдзе, дык будзе пабіта,—гэта-ж пэўна!..

Турэцкая дэлегацыя заяўіла, што ня можа напя-род абяцаць, што надпрарадкуюца пастанове Гаагскага Трыбуналу і Рады Лігі. Абавязковым зробіцца гэтая пастанова толькі тады, калі яе зацвердзіць турэцкі парламент у Ангоры. Пытаньне-ж, ці будзе вайна між Турцыяй і Англіяй, залежыць ад Англіі. Мосульскі ашар належыць да Турцыі і павінен астасцца пры Турцыі. І калі англійскія войскі пойдуть далей, чым дазваляе ім Турцыя, дык будуть адкінуты назад усімі веянимі сіламі Турцыі.

Вось як, з лёгкай рукі кітайцаў, началі разма-льці на толькі на Далёкім, але і Бліжэйшым Усходзе з „карапавай мораш“.

Справа „мандату на Сірыю“.

Яшчэ больш скампрамітавала свой маральны аўтарытэт Ліга ў справе французскага „мандату“ на Сірыю.

Як ведама, адначасна з мандатам, дадзеным Англіі на Ягіпет, Ірак і іншыя адабраны ў Турцыі краіны, Францыя атрымала мандат (даручненне) ад Лігі Народаў на ўпраўленне Сірыяй. Гэтае „ўпраўленне“, як ведама, выклікала паўстаньне друзай. Прадстаўнікі сірыскіх незалежнікаў, прыехаўшы ў Жэневу, звярнуўся да старшыні сабрання Лігі ад імя правадыра паўстаўших друзай, султана Аль-Атрапа, з скаргай на Францыю, якую, гледзячы на Сірыю ўжо як на сваю каленію, нарушае тява варункі, на якіх край быў адданы ей пад мандат Лігі Народаў. Ён прасіў Лігу, каб разабрала спорку між французскай уладай і насе-леньнем краю, а перад усім спыніла праліце крыві. Ліга павінна была спраўдзіць, як яе імем упраўляе краем Францыя. Але дамаганьне прадстаўніка Сірыі навет не папала ў Раду Лігі. Ліга памятае, як адка-зала Англія на падобнае дамаганьне Ягіпту ў яго-крывавым канфлікце з Англіяй, і навет ня спрабава-ла споўніць свой бяспрэчны абавязак.

Выбары ў Раду Лігі.

Уканцы, прыняўшы рэзалюцыю аб патрэбе склі-кання агульнай міжнародавай канфэрэнцыі ў справе гаспадарчай адбудовы Эўропы (прапазіцыя француска-га дэлегата Люшэра) і рэзалюцыі аб насле-чнасці склікання гэтай самай канфэрэнцыі ў справе раз-браення, Ліга Народаў закончыла свою працу, вы-браўшы да сваіх Рады на наступны год тых-жэ са-мых сяброў, што былі ў гэтым годзе. Гэтак чынам, як можна было і прадбачыць, усе пышныя звязы і спадзяваны пана Скышынскага, абяцаўшага „забясь-печыць Польшу належнае ей месца ў Радзе Лігі Народаў“, аказаліся пустымі...

Важнейшыя здарэнія. У Польшчы.

З Варшавы—у Бэрлін.

У аўторак, 29 верасьня, пасля візыты да Прэзыдэнта Войцехоўскага ў Спале і раду канфэрэнцыяў з прэм. Грабскім і мін. Скышынскім, раз-давы міністар замежных спраў Чычэрні паехаў у Бэрлін.

У Бэрліне п. Чычэрнына ўжо чакае кансіліум дахтароў, ад пастановы якіх, як паведамляе (до-сыць сымвалічна...) Пат, будзе залежаць, куды далей мае ехати—на курацыю—п. Чычэрні...

Польская прэса паведамляе, быццам нямецкі пасол у Варшаве ніяк ня мог пабачыцца адзін на адзін з Чычэрнім, як гледзячы на ўсе сваі старанні..

Новы плян фінансава-гаспадарчай санацыі.

Польская прэса піша аб тым, што прэм. Грабскі падаў Прэзыдэнту новы праект фінансава-еканамічной санацыі краю. Новы плян ураду Грабскага складаецца з 3 часцяў: з амежаваннямі бюджетных выдаткаў, з мераў дзеля адбудовы раўнавагі тарговага балансу і—выкарыстанні манаполій—сціртавой, саланай і ты-туневай.

Гэтая манаполіі маюць быць праданы замежным капиталістам.

Польская дзяржаўная чыгункі таксама маюць часткову ці цалком адданы пад упрымку замежнага капіталу.

Усе гэтая дапраўды-ж радыкальныя меры пан Грабскі мае правасці ў жыцці—ня звычайнім шляхам—праз парламент, але будзе дамагацца надзвычайных паўнамоцтваў... для п. Прэзыдэнта, як год—два тату назад.

Украінская прэса (дай сам п. Млынарскі) сцівярджае, што заехаўшаму з Амерыкі ў Лёндан дэлегату польскага міністэрства скарбу, на яго заходы аб пазыцыі, англійскія ўрадавы і прыватныя фінансісты заявілі, што могуць даць грошы Польшчы, але пад варункам, што расходаваныя гэтай пазыкі, а заадно ўжо—і ўвесе напрамак польской урадавай палітыкі,—маюць паддягать кантролю і „парадам“ англійскіх „дарадаў“, якіх ласкава згаджаецца (ведама,—не дар-ма!—) прыслаць Англія... Іншымі славамі, Польшчы прапануеца ня што іншае, як апека, пад якую адда-юць звычайніца непаўнолетніх, марнатраўных ці хворых на розум уласцінка...

Толькі, ведаючы гэта, можна зразумець тую абу-раную няведамага гвалтавінка палеміку і ашару дзяржаўнай незалежніці Польшчы, якую даў нічога не разумеўшым слухачом у сваіх пекнай і гарачай пра-

Хаўтуры „аховы меншасцяў“.

Ік заўсёды, крываўшна і агідна адняслася Ліга Дзяржаваў да справы парэзаных і паняволеных дзяржа-вавімі народаў, да справы так-званых „меншасцяў“. Цікава, што на абарону гэтых меншасцяў выступіў у Лізе вонгэрскі дэлегат, вядомы кат граф Апоні, на „даваенным сумленіні“ якога ляжыць столькі крыва-вых грахой проці гэтых самых меншасцяў—сялян у Венгрыі, якіх тады „мадзярізвалі“ на гарш, чым ця-пер—ваине—„паянізууюць“ дзе інш...

Цікава і тое, што прапазіцыя літоўскага дэлегата Гальванаўскага аб стварэнні спэцыяльнай камісіі дзеля справаў меншасцяў пры Лізе Народаў, якая-б апрацавала агульную, роўную ашару дзяржаўкам для ўсіх (навет, для Англіі!) канвенцыю аб правох і абавязках меншасцяў усіх дзяржавах,—была прынята шлях-тнай „асамблей

Грамадзяне! пасылайце сваіх дзяцей у родныя беларускія школы!

мове ў часе паморскіх урачыстасцяў пан Прэзыдэнт Рэспублікі... Пан Прэзыдэнт рашуча заявіў. „Руки вон!”.

І п. Млынскі вярнуўся дамоў без пазыкі...

Але ж, як піша адна англійская газета, бяз „финансавага дарадцы”, дый з тэй-же Англіі Польшча не аўбядзеца. Вядомы фінансіст Вільям Гуд, які ўпрадкаў фінансы Аўстрый і Венгрыі, мае быць запрошаны п. Грабскім—дзеля правядзення ў жыцьцё новага пляну фінансава-гаспадарчай санаціі Польшчи...

Заграніцай.

Аптыты немцаў растуць.

Німецкія нацыяналісты дазволілі Штрэзману і Лютэру падпісаць „заходні пакт” толькі пад варункам поўнага зыняцца акупаціі німецкіх земель над Рэйнам.

Вайна між Турцыяй і Англіяй на валаску.

Ваяўнічы настрой у Турцыі расце. Турэцкі ўрад змабілізаваў усе рэзервы (запасныя). Па ўсіх местах,

пачынаючы ад сталіцы, бязупынныя маніфестацыі — у чэсьць Кемаля і ССРР і — проці Англіі.

Пад мосульскім абшар падцягнуты вялізарныя сілы.

Турэцкая прэса піша, што сама Ліга Народаў спрапаваўала вайну між Турцыяй і Англіяй.

Вось дык Ліга!

Аб'вяшчэнне незалежнасці Сірыі.

Паўстаўшыя проці бясправнага панавання Францыі ў Сірыі друзы абвясцілі незалежнасць усей Сірыі.

Султанам сірыскай дзяржавы выбраны Аль-Анtran, прэм'ерам ураду — дохтар Шабендэрбэй. Габінат зложаны з найвыдатнейшых грамадзкіх дзеячаў Сірыі.

Вайна ў Марокко.

Пад націкам двух магутных дзяржаў — Францыі і Гішпаніі марокскія паўстанцы значна падаліся назад. Навет гішпанцы, якіх заўсёды і ўсюды білі рыфены (кабілы), і тыя часам маюць перавагу.

„толерантнасці” і „лібералізму” навет на тое, каб правясьці ў жыцьцё яго-ж уласны прынцып.

3. Голос абурэння.

Сярод праваслаўных дзеячоў рэарганізацыя сімінарыі выклікала агульнае абурэнне. Толькі цяпер, як галоўны вінавайца спольшчання сімінарыі — „истинно рускій поляк” архімандрыт Філіп Морозов, зруйнаваўшы сімінарыю, адносіцца і ад праваславіі ды прыняў каталіцтва, — толькі цяпер усе „истинныя праваславныя” заварушыліся, бачучы, што разам з польшчынай неадступна йдзе і каталіцтва...

Вось, як інфармуе нас аб утварыўшымся пажэннын адзін з геных „верных праваслаўных”:

„У цяжкіх варунках распачала свой новы школьны год Віленская Праваслаўная Духоўная Сімінарыя.

Сімінарыі, як духоўнае школы, узгадоўваючы будучых праваслаўных пастыраў, ужо німа-шака... На касцякіх яе вырасла „ўпактавеная” 8-клясавая гімназія з польскай выкладовай мовай.

Павольная, але ўпорлівая палянізаторская работа „ойца архімандрыты Філіпа”, абліча якога толькі цяпер аканчальна выявілася, дала належныя плады: сімінарыя спольшчана — і спольшчана аканчальна.

На кожучы ўжо аб тым, што ад часу рактарства ў сімінарыі „ойца Філіпа” яна ўтраціла сваё нацыянальнае абліча, — цяпер прыходзіцца адзначыць, што яна ўтраціла і свой духоўны воблік. Характэрна, што сярод новага пэдагагічнага складу „ўпактавенай” 8-клясавай гімназіі аказаўлася піццера палякоў-каталікоў і двое немцаў-лютаранаў.

Калі да гэтага дадамо, што навучанье ўсіх предметаў (апрача Закону Божага) ў першых чатырох клясах зэрзарганізавана сімінарыі адбываецца папольску, што пратаколы паседжанняў пэдагагічнай рады пішуцца таксама папольску, што новы „пан дырэктар” Леон Белявскі (тож „истинно рускій поляк!”) на першым-же паседжанні пэдагагічнай рады падымаў пытанні, ці гожа пускаць у царкву на каркоўную службы вучняў усіх восьмёх клясах сімінарыі, што той-ж „пан дырэктар” радзіў клясавым узгадавальнікам гутарыцу з вучнямі навет і на ў часе заняткаў толькі папольску, — дык будзем мець яснае прадстаўленне аб тым, што такое цяперашнія „зэрзарганізаваная сімінарыя”.

Сельскому прыходзкому духавенству і беларускаму сялянству, якія аддаюць свае апошнія грашакі на вучэньне дзяцей у духоўнай школе, непатрэбна спольшчаная сімінарыя-гімназія: польскую адукацыю яны знайдуць у кожнай польскай „паньтавой” гімназіі, якіх гібелъ нароблена па нашых мястечках. Цяперашняя сімінарыя мусіць быць зачынена і аканчальна зылківідана, а замест яе павінна вырасці Беларуская Праваслаўная Духоўная Сімінарыя.

Вышэйшая праваслаўная духоўная ўлада павінна-ж урэшце зразумець, да чаго даводзіла і даводзе яе адварванасць ад народу, яе нера-шучасць. Павінна зразумець, якай небясыпека пагражае цяпер праваславію. З усей рашучасці яна павінна разарваць сувязь з „польскім” праваславіем і ўзяцца за будаванье беларуское нацыянальнае царквы”.

Так гавораць і другія прадстаўнікі тэй групы, якія ўжо нідаўна з усей энэргіяй падтрымлівалі „ойца Філіпа” і яго пачынальніні...

4. Аўтакефалія на паперы і ў жыцьці.

Як нас інфармуе, думка спольшчання сімінарыі начала правадзіцца ўрадам у жыцьцё ў 1923 годзе. Міністар асьветы ў пісьме на імя архіяпіската Хвядоса ў чэрвені 1923 года паведаміў аб выдачы „ойцу Філіпу Морозову” дапамогі ў ліку 10 мільёнаў марак і заявіў, паміж іншым, што пры рэарганізацыі сімінарыі, якой урад стала будзе даваць дапамогу грашмі, „дзяржаўныя языкі паступова знайдзе ў Віленскай сімінарыі належнае мейсця, прынцыпова, якія выкладавая мова”, і ха-

ця гэты „прынцып” як выклікаў ня толькі ніякага энтузізму навет у паназначаных урадам „урадоўдаў духодаў духоўнага ведамства”, „аўтакефальнае” царквы, а, наадварот, болей ці меней „далікатны” пратэсты, — хадзя зыдзесціненьне яго цяпер выклікае ўжо агульны пратэст верных праваслаўных, якія ўжо на апошнім эпархіальным звездзе ў Вільні выразна былі заяўлі, што дзеци мусыць атрымліваць навуку ў родны мове, — аднак, міністэрства асьветы сваіх уладай „перастроіла” і спольшчыла сімінарыю.

Уся гэта гісторыя нязвычайна характэрна дзеля польскага ўрадаў палітыкі ў адносінах да праваслаўных царкви і да волі тых, хто гэную царкву складае. А вось колькі дзён назад у Варшаве адбывалася гучная „аўтакефальная” дэманстрацыя з загранічнымі гасцімі, на якой польскі ўрад усюму съвету паказваў на славах, якія крэпка шануе самастойнасць і волю „сваеі” праваслаўных царкви...

Аль.

ХРОНІКА

Суд над рэдактарам Войцікам. 18 верасьня ў віленскім акружным судзе разъбіралася справа рэдактара Антона Войціка, адвінавачанага па 129 і інш. стаццацах за надрукаваныне рады стацей і заметак у ягонай часопісі „Сялянскія Праўда”, прыпыненай уладай.

Зусім неўспадзейкі суд адбываўся тайна — у закрытым паседжанні. Дык ніякае спраўядлачыцца дзяць аб ім ня можам.

Прыгаворам суда рэд. Войцік апраўданы ў ўсіх закідах „антапанствовасці” па 129 ст. і засуджаны толькі за непашану ўлады і за надрукаваныне карэспандэнцыі, зъеместу якое съведкі не здалі давясці і якай палічана судом, як пашырэнне фальшывых вестак аб дзеяльнасці ўлады. За гэта рэд. Войцік засуджаны на год вязніцы з зачыненым яму 6 месяцаў, якія ён прасядзеў да суда.

Бараніў беларускага рэдактара адвакат Родзевіч.

Як нас інфармуе, рэд. Войцік падае скарыту на распэндэнне суда ў вышэйшую інстанцыю.

Пісьмо дэпутата Ярэміча. З прычыны таго, што Сойм цяпер „адпачывае” і німа магчымасці падаць адпаведную інтэрпэлацию, дэп. Ярэміч звязаўся да маршалка Сойму з пісьмом, у якім просьць яго заступніцтва за палітычных вязняў у лічбе 200 асоб, катаўніх у палітычнай паліцыі Пружанах.

Сярод арыштаваных — адна старая кабета 65 гадоў, ды сэкрэтарка Беларускага Пасольскага Клубу, Кацярына Стубуняк, трох малых дзяцей якое асталіся ў хадзе адны — бяз ніякага апекі.

Арышты зроблены на падставе падазрэння ў прыналежнасці арыштаваных да камуністычнай партыі.

Прыватныя школы. У Цэнтральну Бел. Шк. Раду паступаюць просьбы ад сялян аб адкрыцці прыватных беларускіх школаў у тых вёсках, дзе німа ніякіх школ, або ёсьць польская, але жыхары хочуць, каб была беларуская.

Польская дэмакратыя і „полёнафілы”. Польская дэмакратычная газета „Kurjer Wileński” надрукавала цікавы нарыс гісторыі „полёнафільскага” руху сярод беларусаў, які заўсёды канчалася для беларусаў дужа шкодна і ліквідаваўся. Пры гэтым газета, як сълед, закліяміла арганізацыю „казённых полёнафілаў” і павадыра іх „доктара” Павлюковіча.

За гэта пакрыўдзіліся... польскія абліччы. Яны ўзялі Павлюковіча пад свае крыльца і ў абарону яго надрукавалі ў сваій газэце „Słowo” — ажно ў двух нумарох! — вялізарную пахвальнную стаццю аб Павлюковічу і самім Аляксюку. Стацця падпісаны Павлюковічам.

Мы не звязаўлі-б увагі на гэнае Павлюковіч-ўласцівую выступленне, калі-б на тое, што: 1) польская дэмакратычнае паказала, што яна з агідай адварачываецца ад таніх „прыяцеляў польшчыны”, якіх за грошы можна купляць дзесятнімі; 2) што, як аказаўлася, Павлюковіч ссябраваўся з польскімі панамі-абшарнікамі; 3) што, апрача кумпаніі Павлюковіча, іншых „полёнафілаў” ужо німа і 4) што той-ж Павлюковіч ясна і выразна заяўлі ў „Słowie”, што ягоная кумпанія выракаецца ўнікальна з нашыні братамі з-за радава мяжы.

Што да апошняга, дык толькі яўнія здраднікі беларускага народу могуць выракацца ўнікальна з-за гэтых параграфаў, якія неўспадзейкі гэтым матэрияльна, як іншым.

Добры прыклад. Парахфіяльны Камітэт Пра-зароцкае царквы (Дзісненскага пав.) прыслаў Беларускому Камітэту Помачы ахвярам вайны сем залатых, якія былі зложаны параграфамі гэтае царквы на Багача (8/IX).

Калі-б усе прыходы пайшлі па прыкладу гэтих параграфаў, дык мы не цярпелі-б гэты матэрияльны, як іншім.

Хай гэты добра прыклад будзе пачаткам для другіх прыходаў!

■ Намісар Ураду і шоферы. „Gaz. Warsz.” у нумары з 26 верасня піша:

У пятніці ўвечары колькінадцаць п'яных шафэрў, нездаволеных загадам камісара Вімбора ў справе вулічнага руху, зрабілі на яго засаду перад домам і накінулася на яго ў той мамант, як ён апынуўся перад варотамі. Камісар зделаў выкруціцца, і шоферы пабілі выходзішага якраз з дому адваката Йонанта, узяўшы яго за Вімбора. Напасынка арыштавалі.

■ Яшчэ адзін Павлюковіч. У Беластоку выкрыта шпігольская арганізацыя, якая працавала на карысць адзей з суседніх з Польшчай дзяржаў. Сябры яе—чыгункавыя ўрадоўцы-расейцы Андрэй Курышэв, Лявон Кірлов і Мікалай Павлюковіч.....

Падзяка.

Параходвіянам Празароцкае гм. (Нясв. пав.), ахвяраваўшым гроши на карысць беларускіх сірот, якія ўзгадоўваюцца ў Беларускім прытулку ў Вільні — прыношу сваю шчырую падзяку.

Скарбнік Камітету Помачы
пачарп. ад вайны Ів. Савіцкі.

30/IX 25.

Лісты у рэдакцыю.

З падваду прапанаванага 17-га гэтага верасня ўрачыстага аўтакефаліі праваслаўнай царквы ў Польшчы ніжэй падпісаныя, прысутныя ў гэты час у Варшаве праваслаўныя паслы і сэнатары, уважаюць за свой абавязак перад праваслаўным насяленнем у Польшчы, выбраўшым іх і даручыўшым ім абарону сваіх правоў і інтарэсаў, заяўць, што акт гэтага ўтвораны праз афіцыйную царкоўную ўладу бяз ведама і ўздзелу праваслаўнага народу і што выразіць свае жаданні ў гэтым питанні дарогай канонічнай (на саборы) гэтаму народу дадзену наяўно.

Сэнатар В. Багдановіч,
Дэпутат Сойму Рагуля,
Сэнатар А. Уласаў,
Сэнатар М. Чаркаўскі,
Сэнатар Л. Марковіч,
Сэнатар И. Пастэрнак,
Сэнатар А. Леўганоўская.

Варшава, 16/IX. 1925.

Паважаны грамадзянін Рэдактар!

Будучы ў Баранавічах 15 жніўня гэтага году, я прыпадкова даведаўся ад аднаго знаёмага, што ў Цырку адбываецца нейкае Беларуское саўбрэне. Дзеяліцца ў цікавасць зайшоў паслушаць, абы чым там будзе гаварыць. Прыйшоў я як раз перад самім канцом, калі ўжо рыхтаваліся да выбараў. З прысутных хтосьці выставіў і маю кандыдатуру, і я, к вялікаму майму зьдзіўленню, раптам быў выбраны сябром нейкае Часове Беларуское Сялянскае Рады.

Зазнаёміўшыся бліжэй з заданнямі гэтай арганізацыі з іхнім газетай „Сялянская Воля“, а таксама з прошлай палітычнай дзеянасцю ініцыятараў новай крамкі П. П. Цялоўскага, Міткевіча і іншых, Я прыйшоў да перакананья, што гэта ёсьць новая спроба ашуканца Беларускага Сялянства.

Гэтая паны нічога супольнага з вызваленіем рухам Беларускага Сялянства ня маюць, а, наадварот, пад новаю фірмаю яны будуць прадаўжжаць варожую Сялянству працу так, як гэта рабілі іх папярэднікі іх—Аляксюкі, Валайшы, Павлюковічы і інш., прадаючы інтарэсы Беларускага Сялянства Польскім панам, вядучы барацьбу з тымі Беларускімі арганізацыямі, якія ставяць сабе мэтай запраўдную абарону інтарэсаў рабочых і сялян.

Гэтым заяўляю, што нічога супольнага з штучна — выбранай на падтасаваным звязе з Тымчасовай Беларускай Радай ня маю, бо яна, як арганізацыя, ідзе ўразрэз з імкненнем сялянска-работніцкага масы. Сябрам яе не састаю.

З пашанай К. Осіпік.

Беларусы у Латвії.

Латышызацыя беларусаў.

Адзіная беларуская газета ў Латвії — „Голос Беларуса“—піша:

Пад націскам некаторых латгальскіх дэпутатаў Міністэрства Прасаветы станула на дужа сълізкі шлях аблатышывання беларускага жыхарства ў Латгаліі.

З гэтай мэтай уздоўж усіх ўсходніх мяжы Латгаліі, у валасыцех з беларускім жыхарствам, пачынаючы з мінілага 1924-25 вучэбнага году, заложаны асобныя пачатковыя школы.

Згодна з законамі аб прасвіце ў Латвії, усі пачатковыя школы, у тым ліку і пачатковыя школы для меншасці, утрымліваючыя майсцовімі самаўрадамі з майсцовых сродкаў, або з дапамогай Ураду. Гэтымі школамі кіруюць асобныя школьнія майстрові і павятовыя управы, куды ўваходзяць і прадстаўнікі ад меншасці. Голос меншасці вельмі слабы ў гэтых школьніх управах, аднак, ён усёжкі ёсьць, і меншасці часта яго падымаюць з абарону сваіх інтарэсаў.

Няудалая інтрыга.

Пэўніе шмат каму памятны паход, падняты бандай Павлюковіча (так-званай „Часовай Беларускай Радай“) проці вядомага беларускага дзеяча, грам. Луцкевіча. Была пушчана сфабрыканая генай бандай чутка, быццам „па загаду грам. Луцкевіча“ ў Менску расстряляны былы сэкрэтар Віленскага Беларускага Гімназіі і карэктар беларускіх газет, Уладзімер Шалешка, які з прычыны паліцыйскага пераследавання быў прымушаны ўцячы ў Менск.

На глядзячы на ўсю дурноту гэтага выдумкі, на глядзячы на заявы жонкі „расстралянага“, што сям'я мела ад Шалешкі пісьмы і ведае, што той жыве і добра ўстроўся,—польская прэса ахвотне расчыніла свае страніцы дзеля пашырэння павлюковічай хлускі аб „расстрэле“. Асабліва горача падтрымаў Павлюковіча рэдактар ашарніцкага газеты „Słowo“, які навет адмовіўся надрукаваць пісьмо жонкі Шалешкі, пратэставаўшее проці ўжывання імя яе мужа дзеля нейкае бруднае інтрыгі. З дазволу пана камісара ўраду на м. Вільню, Вімбора, Павлюковіч склікаў „мітынг“ „усіх беларусаў м. Вільні бяз розніцы партыяў“, на які, аднак, прыйшло ўсяго толькі... 23 асобы! І на гэтым „мітынгу“, ведама, сыпаліся громы і пяруны на галаву грам. Луцкевіча—з тэй выразнай мэтай, каб даць адміністрацыі хоць-якую прычэпку дзеля пераследавання так няпрыемнага для яе павадыра беларускага адраджэнскага руху.

Нічога не памагло і тое, што-такі знайшлася на ўсю Вільню адна-адзінай польскай часопісі — „Kurier Wileński“, якай, хоць перш надрукавала павлюковічай хлускі, аднак, зъмісціла і пісьмо жонкі Шалешкі з высьвіненнем справы...

Беларуская прэса дала тады належнае высвітленне гэнае бруднае інтрыгі. Цяпер-же на

Каб пазбыцца пратэстай меншасці, новаствораныя школы выключаны з кампетэнцыі павятовых і мястых школных упраў і падпарадкованыя беспасярэднім Міністэрству Прасаветы. Школы гэтага для адзінкі ад звычайніх пачатковых школ, называючыя дзяржаўнымі пачатковымі школамі.

Паглядзэм, што робіцца ў гэтых школах, якіх адчынена ўжо не адзін дзесятак, а хутка будзе прадаваць яшчэ больш.

Перш-на-перш, кожнага, нават зусім старонінага чалавека, зьдзівіць склад вучняў і настаўнікаў гэтых школ.—У той момант, калі вучні ва ўсіх гэтых школах німаль выключна беларусы (іншыя нацыянальнасці дужа мала), настаўнікі ва ўсіх школах выключна латышы, і прытым такія латышы, якія зусім ня ведаюць беларускую мову, і ня толькі ня ведаюць яны мову беларускай, але ледзь гутараць і пацасцікі.

Німа чаго ўжо паўтараць, што беларускія дзеяці не разумеюць латышскую мову; аднак, пачынаючы з першага году вучэньня, настаўнікі новаствораных школ пачынаюць навучаць дзяцей у латышской мове і па латышкаму падручніку.

Самі настаўнікі признаюцца, што прадаваць у такіх школах праста мучэньне.

Ну, а як адчуваюць сябе дзеці?

Для іх гэта мучэньне ў тро разы большае.

Бацькі вельмі неахвотна пасылаюць у гэткія школы сваіх дзяцей.

Каб іх прывабіць, прыдуманы спосаб: дзецім беззгашова раздаюцца падручнікі і іншыя вучэбныя прылады, а часам нават і вірапатка, і абутикі.

Гэткім чынам паўтараецца ў Латвії тая нямецкая палітыка, якай імкнулася абнямечыць палікоў і якія ведама пад харэтурным лёзунгам „Drang nach Osten“!

Ну, а куды-ж падзеліць лёзунгі самаазначэння народаў?

Куды падзеліць права беларусаў на сваю нацыянальную школу ў Латвії?

Юрыдычныя парады.

Падпішчыку № 1388.

Запытаныне: Ці можа ашарнік бяз згоды сэрвітучыя аддзяліць часць сэрвітуту ім на ўласнасць і змусіць карыстацца астаткам?

Калі можа, то якую часць і ці там, дзе ён захода?

Адказ: Згодна з уставай з 10/I. 1922 г. можа выдзяліць 1/3 сэрвітуту, а справа вырашаецца ў камісіі.

Падпішчыку № 1923.

Жалабу да Прокурора.

Падпішчыку № 1625.

Запытаныне: Ці можа сын без дазволу маткі памяняцца купленай зямлёю, калі купчая зроблена на бацькую, які памёр, а сын другі не вярнуўся з вайны.

Адказ: Ня можа.

рукі жонкі Шалешкі „нябожчык“ прыслаў пісьмо, у якім пад датай 14 жніўня піша паміж іншым:

Насупрадъ галасу, паднятым віленскім газетамі аб маім быццам-тэ расстреле ў Менску,— я жыву. З сумам прадстаўляю той непакой за мяне, які мусілі ўзбудзіць у табе гэткія весткі.

Я сам толькі 12-га жніўня, незнарок прыехаўшы ў Менск, даведаўся, што на агульным сходзе ўсіх віленскіх беларусаў „бяз розніцы вызначаны і перакананы“, які адбыўся чамусь у клубе польскай інтэлігенцыі пр., мяне — расстрялялі. Што рупіла мяне ведаю кагось пускаць злоную пра мяне выдумку?

„Мяне надта дзівіць, што ты не атрымала (як відаць з газет) маіх лістоў, якіх я паслаў табе два...

Друкуючы гэтага выметкі з пісьма грам. Шалешкі, мы ня можам ня прыпомніць, што банда Павлюковіча асабліва напірала на тое, што жонка яго сама ня мела ад яго ніякіх пісьм. Вось-жак цікава даведацца, скуль гэная кумпанія ведала, што пісьмы Шалешкі, аб якіх ён піша ў апошнім пісьме, да яе не дайшлі?! Адказ на гэтага пытаньне моў высьвітліў-бы і пытаньне аб тым, хто загадаў Павлюковічу распачаць усю інтрыгу...

Адначасна з пісьмом да жонкі Шалешкі, да нас дайшла вестка, што грам. Шалешка, каб палажыць канец усялякім сумляваньням аб тым, ці ён яшчэ жыве на съвеце, быў у Менску асабісту ў польскага консула і прасіў яго запярачыць у польскіх газетах у Вільні весткам аб яго нібыто расстрэле. Аднак, дагэтуль пан консул просыбы гэнае ня споўніў...

Так брудная інтрыга банды Павлюковіча не удалася: „нябожчык“ аказаўся жывым і здаровым!

Падпішчыку селяніну з в. Альшанаў.

Запытаныне: Ашарнік хоча скасаваць сэрвіту і дае вёсцы 1/3 часць сэрвітуна зямлі, а ў „urzędzie ziemskim“ сказаў нам, што пан павінен даць нам з ліку сэрвітуна зямлі 1/4, нашае надзелянае зямлі. Як па закону?

Адказ: Згодна з уставам з 10/I. 1922 г. павінна быць выдзелена 1/3 сэрвітуна зямлі.

Падпішчыку № 888.

Пытаныне: Пасля съмерці майго брата ў 1917 г., які не пакінуў наследства, жонка забрала належачую юму па надзелу 1912 г. зямлю (2 1/4). Я хацеў скрыстаць права, што жонка належыць толькі 1/7 часткі і падаў у суд у 1918 г. Тагачасна бальшавіцкі суд, апіраючыся на раўнапраўнасць кабет, маю просьбу адкінуць.

Польскія суды—міравы і акуружны зацвердзілі бальшавіцкую пастанову, у найвышыні ж суд перадаць справу я спазніўся. І так ж